

Bydgoszcz, 27 stycznia 2014 r.

WOJEWODA KUJAWSKO - POMORSKI

WPS.II.431.3.2013.LD/MK

**Pan
Waldemar Stupałkowski
Burmistrz Sępólna Krajeńskiego
Urząd Miejski
ul. T. Kościuszki 11
89-400 Sępólno Krajeńskie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie: *art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 28 marca 1933r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. Nr 39 poz. 311 z późn. zm.)*

w: *Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim, ul. T. Kościuszki 11, 89-400 Sępólno Krajeńskie,*
w dniach: *od 08.11.2013r. do 08.11.2013r.*

przeprowadzona została kontrola: *prawidłowości*

przez: *Panią Lidę Dąbrowską – inspektora wojewódzkiego w Zespole ds. Miejsc Pamięci Narodowej w Wydziale Polityki Społecznej Kujawsko – Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy – przewodniczącą zespołu kontrolnego oraz Pana Mieszka Klawikowskiego – koordynatora Zespołu ds. Miejsc Pamięci Narodowej w Wydziale Polityki Społecznej Kujawsko – Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy*

w zakresie:

1. przedmiot kontroli: *realizacja zobowiązań gminy wynikających z zawartego z Wojewodą Kujawsko – Pomorskim porozumienia w sprawie powierzenia zadań dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych,*

2. okres objęty kontrolą: 01.01.2012 r. do 31.12.2012r.

W wyniku przeprowadzonej kontroli kontrolowana działalność jednostki została oceniona: **pozytywnie** na podstawie następujących ustaleń:

1. ustalono, iż sprawy dotyczące grobownictwa i cmentarnictwa wojennego realizowane są w Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim przez Panią Julitę Zwiefka – inspektora ds. infrastruktury komunalnej w Referacie Gospodarki Komunalnej i Rolnictwa.
2. Karty ewidencyjne obiektów grobownictwa wojennego oraz księga pochowanych znajdują się na stanowisku pracy.
3. Na utrzymanie grobów i cmentarzy wojennych na terenie gminy w 2012 roku przyznane zostały środki z budżetu Wojewody Kujawsko – Pomorskiego w kwocie 2.000 zł. Zadanie administracji rządowej dot. opieki nad cmentarzami, kwaterami i grobami wojennymi przyjęto Uchwałą Nr X/62/11 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim. Gmina Sępólno Krajeńskie zawarła w dniu 01.07.2011r. porozumienie w sprawie powierzenia zadań dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych. Rozliczenie wydatkowania dotacji udzielonej przez Wojewodę Kujawsko – Pomorskiego nastąpiło według przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
4. W celu udokumentowania poniesionych wydatków, Gmina przedłożyła:
 - rachunek nr 33 z dnia 31.10.2012r. wystawiony przez: Gospodarstwo Ogrodnicze Jerzy Wolski, ul. Ogrodowa 1, 89-400 Sępólno Krajeńskie - za zakup kwiatów na groby i mogiły wojenne na kwotę 750,00 zł,
 - fakturę VAT nr 01286/UK/10/2012 z dnia 31.10.2012r. wystawioną przez: Zakład Transportu i Usług Sp. z o.o., ul. Baczyńskiego 6, 89-400 Sępólno Krajeńskie - za prace porządkowe na cmentarzach i grobach poległych żołnierzy na kwotę 492,00 zł,
 - fakturę VAT nr 01037/UK/09/2012 z dnia 10.09.2012r. wystawioną przez: Zakład Transportu i Usług Sp. z o.o., ul. Baczyńskiego 6, 89-400 Sępólno Krajeńskie - za prace porządkowe na cmentarzach i grobach poległych żołnierzy oraz znicze na kwotę 639,70 zł,
 - fakturę VAT nr 01347/UK/11/2012 z dnia 12.11.2012r. wystawioną przez: Zakład Transportu i Usług Sp. z o.o., ul. Baczyńskiego 6, 89-400 Sępólno Krajeńskie - za prace porządkowe na cmentarzach i grobach poległych żołnierzy na kwotę 196,80 zł,
 - fakturę VAT nr MŚ/0206/2012 z dnia 26.10.2012r. wystawioną przez: Prasa Art.

Spożywczo - Przemysłowe i Ogólne Mariola Śmigiel, ul. Słoneczna 9/2, 89-400 Sępólno Krajeńskie - za zakup zniczy na kwotę 33,00 zł,

- fakturę VAT nr 263/2012 z dnia 08.11.2012r. wystawioną przez: Centrum Kwiatowo – Ogrodnicze Waldemar Lamparski, ul. Farna 1, 89-400 Sępólno Krajeńskie – za zakup kwiatów i zniczy na kwotę 729,15 zł.

Powyzszymi fakturami Gmina Sępólno Krajeńskie udokumentowała poniesione wydatki na utrzymanie grobów i cmentarzy wojennych w 2012 roku na kwotę 2.840,65 zł, w tym 2.000 zł z dotacji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego oraz 840,65 zł z budżetu gminy.

Według posiadanej ewidencji, na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie znajduje się 18 obiektów grobownictwa wojennego.

W toku kontroli dokonano lustracji następujących obiektów grobownictwa wojennego:

I. Cmentarz parafialny w Lutowie:

1. Mogiła zbiorowa żołnierzy polskiej Straży Granicznej z 1939 r. – stan obiektu dobry, zaleca się umieszczenie na nagrobku symbolu orła wojskowego wz. 1919, przy mogiłach żołnierzy ustawić należy znak informujący o obecności miejsca pamięci narodowej.
2. Mogiła żołnierza Wojska Polskiego z 1945 r. - st. sierż. Marian Chłopicki – stan obiektu dobry, zaleca się umieszczenie na nagrobku symbolu orła wojskowego wz. 1919, należy wprowadzić korektę w dacie śmierci żołnierza – winno być **1945** zamiast **1943**, należy wprowadzić korektę w nazwie formacji wojskowej obecnej na tablicy pamiątkowej – zamiast **LWP** winno być **WP**.
3. Mogiła żołnierza Wojska Polskiego z 1945 r. - kpr. Władysław Medyński – stan obiektu dobry, zaleca się umieszczenie na nagrobku symbolu orła wojskowego wz. 1919, należy wprowadzić korektę w nazwie formacji wojskowej obecnej na tablicy pamiątkowej – zamiast **LWP** winno być **WP**.

II. Mogiła ofiary terroru hitlerowskiego – ks. Roman Barra – teren przy kościele parafialnym w Lutowie - w związku z warunkami atmosferycznymi /opady deszczu/ nie sporządzono *Protokołu oględzin*, wykonano dokumentację fotograficzną – stan obiektu bardzo dobry, brak uwag.

III. Cmentarz parafialny w Komierowie:

1. Mogiła nieznanego żołnierza Wojska Polskiego z 1939 r. – stan obiektu zadowalający, nagrobek wymaga wypoziomowania oraz oczyszczenia powierzchni, zaleca się umieszczenie na nagrobku symbolu orła wojskowego wz. 1919, przy mogile należy ustawić znak

informujący o obecności miejsca pamięci narodowej.

2. Mogiła zbiorowa ofiar terroru hitlerowskiego z 1945 r. - Stanisława Kica, Paweł Maykowski – stan obiektu dobry, przy mogile należy ustawić znak informujący o obecności miejsca pamięci narodowej, należy wprowadzić korektę w treści napisu memoratywnego – zamiast **terroryzmu hitlerowskiego** winno być **terroru hitlerowskiego**.
3. Mogiła zbiorowa ofiar terroru hitlerowskiego z 1939 r. – Stefan Mordzak oraz 2 nieznane osoby – stan obiektu dobry, przy mogile należy ustawić znak informujący o obecności miejsca pamięci narodowej.

W związku z informacjami zawartymi w dokumentacji Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa Województwa Kujawsko – Pomorskiego, zaleca się ustalenie obecnej lokalizacji oraz stanu mogiły właściciela Komierowa Tomasza Feliksa Ignacego Komierowskiego zamordowanego przez Niemców w dniu 4.09.1939 r., pochowanego następnie w mogile usytuowanej przed cmentarną kapliczką w Komierowie (brak mogiły w ewidencji grobów wojennych).

Zaleca się także ustalenie bieżącej lokalizacji na terenie cmentarza parafialnego w Komierowie mogiły nieznanymi ofiar terroru hitlerowskiego z 1939 r., która obecna jest na fotografiach archiwalnych. Wyjaśnienia wymaga fakt pojawienia się na terenie przedmiotowego cmentarza mogiły zbiorowej ofiar terroru hitlerowskiego z 1945 r. (punkt III/2 wykazu), która nie widnieje w dokumentacji archiwalnej.

IV. Cmentarz parafialny przy ul. Chojnickiej w Sępólnie Krajeńskim.

1. Mogiła pojedyncza żołnierza poległego w 1945 r. - por. Jakub Bielmes – stan obiektu dobry, zaleca się wypoziomowanie nagrobka, odnowienie liter oraz przeprowadzenie korekty błędu ortograficznego w treści napisu pamiątkowego – zapisano imię żołnierza **Jakób**, winno być **Jakub**, ustalić należy także, czy pochowany służył w Wojsku Polskim czy też Armii Czerwonej. Przy mogile należy ustawić znak informujący o obecności miejsca pamięci narodowej.
2. Mogiła pojedyncza żołnierza poległego w 1945 r. - kpr. Jan Najdionow – stan obiektu dobry, należy zaplanować odnowienie liter, ustalić należy także, czy pochowany służył w Wojsku Polskim czy też Armii Czerwonej. Przy mogile należy ustawić znak informujący o obecności miejsca pamięci narodowej.
3. Mogiła zbiorowa nieznanymi żołnierzy Wojska Polskiego z 1945 r. **Żołnierze I Armii WP polegli w walce o wolność i demokrację** – stan obiektu dobry, należy umieścić na mogile symbol orła wojskowego wz. 1919, zaleca się także uaktualnienie treści napisu memoratywnego oraz odpowiednie oznakowanie mogiły (znak informujący o obecności

miejsca pamięci narodowej).

4. Mogiła zbiorowa żołnierzy Wojska Polskiego z 1945 r. - **Stanisław Ostrowski oraz 2 nieznanymi żołnierzy** – stan obiektu dobry, należy umieścić na mogile symbol orła wojskowego wz. 1919, zaleca się także uaktualnienie treści napisu memoratywnego oraz odpowiednie oznakowanie mogiły (znak informujący o obecności miejsca pamięci narodowej).
5. Mogiła zbiorowa żołnierzy Wojska Polskiego z 1945 r. – **por. Karpiński Franciszek, ppor. Krajewski Jan oraz 6 znanych żołnierzy** – stan obiektu dobry, na mogile umieścić należy symbol orła wojskowego wz. 1919, zaleca się także uaktualnienie treści napisu memoratywnego oraz odpowiednie oznakowanie mogiły (znak informujący o obecności miejsca pamięci narodowej).
6. Mogiła zbiorowa ofiar terroru hitlerowskiego oraz żołnierzy Wojska Polskiego 1939 – 1945 **Henryk Dąbkowski, Bronisław Kamiński oraz 3 kolejne nazwiska znane, pozostali nieznanymi** - w związku z warunkami atmosferycznymi /opady deszczu/ nie sporządzono *Protokołu oględzin*, wykonano dokumentację fotograficzną – stan obiektu dobry, należy jednakże uaktualnić treść napisu memoratywnego oraz uzupełnić symbolikę. W miarę możliwości należy ustalić fakty potwierdzające charakter mogiły (archiwalna karta ewidencyjna wskazuje, iż na terenie cmentarza przy ul. Chojnickiej pochowano także ofiary terroru hitlerowskiego oraz żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r., prawdopodobnie w przedmiotowej mogile, o czym świadczyć może ogólna treść napisu memoratywnego **POLEGLI I POMORDOWANI ZA OJCZYZNĘ 1939-1945**).

V. Cmentarz żołnierzy Armii Czerwonej z 1945 r. - ul. Chojnicka w Sępólnie Krajeńskim – stan obiektu dobry, odnowienia wymaga część liter w treści napisów na mogiłach, należy rozważyć remont pomnika usytuowanego w centralnej części cmentarza bądź wzniesienie nowego obelisku o mniejszych rozmiarach, należy uaktualnić treść napisu memoratywnego na pomniku oraz obecną tam symbolikę, należy rozważyć demontaż tablicy informującej o obecności cmentarza wojennego, która znajduje się przy bramie wejściowej, obecnie może ona wprowadzać w błąd sugerując, iż cały teren cmentarza ewangelickiego przynależy do cmentarza wojennego, przedmiotowa tablica powinna znajdować się przy głównym chodniku w obrębie cmentarza wojennego.

VI. Cmentarz żołnierzy Wojska Polskiego z 1945 r. – teren przy kościele parafialnym w Sępólnie Krajeńskim, ul. Kościelna – obiekt ogólnie w stanie dobrym, zaleca się jednak niezwłoczne podjęcie prac remontowych (zabezpieczenie pionowej płyty pamiątkowej oraz naprawa przełamanej poziomej płyty nagrobkowej) na nagrobku Zdzisława Skolimowskiego ze względu na możliwość przewrócenia pionowej płyty pamiątkowej. Wskazane jest także zaplanowanie remontu pozostałych nagrobków z uwzględnieniem konieczności uaktualnienia symboliki oraz wprowadzenia korekty napisów memoratywnych, przy wejściu na obiekt ustawić należy tablicę informującą o obecności miejsca pamięci narodowej wraz z informacją o charakterze obiektu – **Cmentarz żołnierzy Wojska Polskiego poległych w 1945 r.**

VII. Cmentarz parafialny w Waldowie:

1. Mogiła pojedyncza ofiary terroru hitlerowskiego z 1945 r. - Józef Szala - stan obiektu dobry, zaleca się ustawienie znaku informującego o obecności miejsca pamięci narodowej.
2. Mogiła pojedyncza ofiary terroru hitlerowskiego z 1945 r. - Jan Borowiec – stan obiektu dobry, zaleca się ustawienie znaku informującego o obecności miejsca pamięci narodowej.
3. Mogiła zbiorowa nieznanymi żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r. oraz 2 studentów zamordowanych przez okupanta niemieckiego – stan obiektu dobry, zaleca się umieszczenie na mogile symbolu orła wojskowego wz. 1919 oraz ustawienie znaku informującego o obecności miejsca pamięci narodowej.

Uaktualnienie symboliki oraz treści napisów pamiątkowych przeprowadzić należy w porozumieniu z Komitetem Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Ponadto wskazuje się następujący zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości: *nieprawidłowości i uchybień w przedmiocie kontroli nie stwierdzono, w wykazie obiektów podlegających przeglądowi sformułowano uwagi co do ucytelnienia/uaktualnienia ich wizerunku, przeprowadzenia prac remontowo – renowacyjnych oraz wyjaśnienia nieścisłości związanych z zawartością archiwalnych wykazów mogił wojennych z terenu Gminy Sępólno Krajeńskie.*

za które odpowiedzialność ponosi: *nieprawidłowości i uchybień nie stwierdzono.*

Do ustaleń kontroli zawartych w *Projekcie wystąpienia pokontrolnego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia.*

W *Projekcie wystąpienia pokontrolnego* dokonano następujących sprostowań/skreśleń/uzupełnień: **nie dokonano**.

W związku z powyższymi ocenami, uwagami i wnioskami zalecam Panu Burmistrzowi podjęcie następujących działań w celu wyeliminowania stwierdzonych w wyniku kontroli uchybień, nieprawidłowości, lub usprawnienia funkcjonowania działalności jednostki kontrolowanej:

1. **ustawienie przy mogiłach wojennych znaków informujących o obecności miejsca pamięci narodowej,**
2. **weryfikację aktualnej symboliki na mogiłach żołnierzy Wojska Polskiego z okresu 1939 – 1945 wraz z korektą treści napisów memoratywnych na tablicach pamiątkowych,**
3. **ustalenie lokalizacji oraz stanu mogiły właściciela Komierowa Tomasza Feliksa Ignacego Komierowskiego zamordowanego we wrześniu 1939 r. – brak mogiły w ewidencji grobów wojennych,**
4. **podjęcie prac renowacyjno – remontowych na mogiłach wojennych, m.in. renowacja liter na płytach pamiątkowych, remont nagrobka na cmentarzu żołnierzy Wojska Polskiego z 1945 r. przy ul. Kościelnej, remont pomnika na cmentarzu żołnierzy Armii Czerwonej z 1945 r. przy ul. Chojnickiej,**
5. **sporządzenie nowych kart ewidencyjnych obiektów wskazanych podczas kontroli.**

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden egzemplarz otrzymuje kierownik jednostki kontrolowanej, a drugi egzemplarz pozostaje w aktach kontroli.

Na podstawie art. 49 ustawy z dnia 15 lipca 2011r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oczekuję od Pana Burmistrza w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

WOJEWÓDZTWO KRAKOWSKO-POMORSKI

.....
(podpis i pieczęć Wojewody)